

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

д.ю.н. доцент К.Р.Добкіна

«30» серпня 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ»**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 081 «Право»
(шифр і назва спеціальності)

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»
для ступеня вищої освіти «бакалавр»

за спеціальністю 081 «Право». Київ: ДУІТ, 2022.

Розробник: І.В. НОВОСЕЛЬСЬКА. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри
цивільного та кримінального права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ЦИВІЛЬНОГО ТА
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри цивільного та
кримінального права
к.ю.н., доцент

«30» 08 20 22 року

(підпис)

А.В. Мусієнко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Ступінь вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>08 Право</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
	Спеціальність <u>081 Право</u> (шифр і назва)		
Модулів – 3		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120		4-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Ступінь вищої освіти: <u>бакалавр</u>	24 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		74 год.	104 год.
		Вид контролю: залік	

1.МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Робоча програма дисципліни „Право інтелектуальної власності” розроблена з урахуванням вимог класифікаційної характеристики зі спеціалізації „Правознавство”, ґрунтується на Цивільному і Господарському кодексах України та інших нормативно-правових актах, а також міжнародному законодавстві, що регулює відносини, пов’язані з інтелектуальною діяльністю.

Метою дисципліни є глибоке засвоєння студентами знань щодо правового регулювання відносин, які виникають у процесі виникнення, використання, регулювання та охорони об’єктів інтелектуальної власності.

Завданням дисципліни є формування у студентів спеціальних знань щодо загальних положень права інтелектуальної власності, її видів та змісту, поняття об’єктів і суб’єктів права інтелектуальної власності, підстав виникнення, умов і порядку використання її результатів, правового регулювання з урахуванням положень міжнародно-правового захисту.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати науково-теоретичні та практичні положення про право інтелектуальної власності, особливості правового регулювання, основні міжнародно-правові акти, норми Цивільного і Господарського кодексів України, закони та інші нормативно-правові акти, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності, порядок їх застосування, закріплення та правовий захист майнових та немайнових прав на об’єкти права інтелектуальної власності, спеціальну науково-методичну та іншу юридичну літературу.

Уміти правильно визначати види, об’єкти і суб’єкти права інтелектуальної власності, забезпечувати юридичне оформлення відповідних прав, тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти, судову практику з метою прийняття обґрунтованих рішень в спірних відносинах, що виникають у процесі використання інтелектуальної власності та її захисту.

Предметним орієнтиром при вивченні дисципліни „Інтелектуальна власність” є тематичний план, який складений у відповідності із змістовними модулями. Обсяг необхідного програмного матеріалу визначений у розділі “Зміст дисципліни за модулями”. Для полегшення контролю і самоконтролю отриманих студентами знань програма містить перелік питань для самоконтролю. Список рекомендованої літератури містить перелік основних науково-теоретичних і практичних джерел, що стане важливою підмогою при вивченні дисципліни.

Міжпредметні зв’язки:

Навчальна дисципліна „Право інтелектуальної власності” має взаємозв’язок як з матеріальними галузями права (цивільним, господарським, трудовим та ін. правом) так і з процесуальними галузями права (цивільним процесуальним, кримінальним процесуальним та ін. правом). Методика вивчення предмету «Право інтелектуальної власності» будується на основі поєднання лекцій, семінарів та вирішення ситуаційних завдань.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

081 Право ОКР магістр

Семестр	Всього	Розподіл по видах занять			Семестр. атест.
		Лекції	Семінари	Самостійна робота	
2	120	22	18	80	Іспит
Всього	120	22	18	80	

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

ОКР бакалавр

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	всього	у тому числі			всього	у тому числі		
		л.	сем.	с.р.		о	л.	сем.
Модуль 1								
1. Загальні положення про інтелектуальну власність	12	2	2	8	7	1	-	6
2. Джерела права інтелектуальної власності	11	2	1	8	7	1	-	6
3. Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності	11	2	1	8	14	2		10
4. Авторське право	12	2	2	8	11	1	-	10
Разом	46	8	6	32	39	5	-	32
Модуль 2								
5. Суміжні права	12	2	2	8	11	1	-	10
6. Право промислової власності	12	2	2	8	11	1	-	10
7. Інститут прав на інші об'єкти права інтелектуальної власності	12	2	2	8	11	1	-	10
Разом	36	6	6	24	33	3	-	30
Модуль 3								
8. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності	12	2	2	8	11	1	-	10
9. Договори на використання об'єктів права інтелектуальної власності	12	2	2	8	11	1	-	10
10. Захист права інтелектуальної власності	14	4	2	8	26	4	2	20
Разом	38	8	6	24	48	4	2	30
Всього годин за курс	120	24	22	74	120	14	2	104

3.СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

№	Вид роботи	Оцінка	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування заняття (за умови активності студента на занятті, а саме: доповнення до усної відповіді, наявність конспекту лекцій з розв'язком практичних задач, словника термінів)	1	5
2.	Виступ на семінарському занятті: - усна відповідь; - тестові завдання; - юридичний диктант; - практичне завдання.	1-3 1-3 1-6 1-5	3 3 6 5
3.	Виконання індивідуального завдання (підготовка реферату)	1-5	5
4.	Модульний контроль № 1	1-10	24
5.	Модульний контроль № 2	1-10	24
6.	ПМК		25
	Всього:		100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою ECTS	За 4-бальною шкалою	За шкалою навчального закладу (семестровий контроль-ПМК)
A	Відмінно	90-100
B	Добре	85-89
C	Добре	75-84
D	Задовільно	70-74
E	Задовільно	60-69
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання, необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання	35-59
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом, повторне вивчення дисципліни	1-34

4. ЗМІСТ ТЕМ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність.

Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності в Україні та в світі. Загальна характеристика основних теорій в сфері інтелектуальної власності. Офіційні підходи до визначення поняття інтелектуальної власності. Основні теоретичні конструкції права інтелектуальної власності. Теорія привілеїв як вихідна позиція формування інституту інтелектуальної власності. Генеза і концепція пропріетарної теорії інтелектуальної власності. Загальна характеристика аналогістичної, договірної, промислової власності, особового права, деліктної, рентної, персональної теорій інтелектуальної власності та теорії права нематеріальних благ. Теорія виключних майнових прав.

Література:[1,2,47,54,60,65,68-70,75,76,81,84,89,91, 94,108,118,119,121,133,137,138]

Тема 2. Джерела права інтелектуальної власності

Поняття джерел права інтелектуальної власності. Критерії систематизації нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності. Об'єктивні ознаки джерел права інтелектуальної власності. Форми юридичного закріплення джерел права інтелектуальної власності. Поділ нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності залежно від юридичної сили. Роль судової практики у сфері права інтелектуальної власності. Змішана система систематизації джерел у сфері права інтелектуальної власності. Роль та значення Стандартів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Застосування стандартів патентними відомствами.

Тема 3. Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності

Поняття та зміст інтелектуальної власності. Значення інтелектуальної власності. Поняття творчої діяльності. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Співвідношення понять інтелектуальна власність та власність.

Види інтелектуальної власності. Результати творчої діяльності як об'єкти правовідносин в сфері інтелектуальної власності. Інші результати діяльності як об'єкти інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності та їх класифікація.

Тема 4. Авторське право.

Поняття та ознаки авторського права. Авторське право в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Загальна характеристика джерел авторського права.

Суб'єкти авторського права. Об'єкти авторського права. Авторське право та право власності на носій авторських прав. Майнові та особисті немайнові права автора. Майнові права володільця.

Право слідування та строки охорони авторських прав. Перехід, передача авторського права. Охороною здатність за авторським правом матеріалів, розміщених в мережі Інтернет. Охороною авторським правом творів, розміщених в Інтернеті. Види та зміст авторських прав в Інтернеті.

Поняття та ознаки авторського ліцензійного договору. Загальна характеристика окремих видів авторських ліцензійних договорів. Міжнародна торгівля ліцензіями. Поняття, ознаки, зміст, порядок укладання та виконання договорів на створення, видання,

розповсюдження та використання об'єктів авторського права. Відповідальність сторін за неналежне виконання чи невиконання авторських договорів.

Поняття та засоби охорони авторських прав. Загальна характеристика способів захисту авторських прав. Порядок захисту авторських прав. Захист авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет.

Література:[1-3,14,16,23,37,39-41,45,48,50,59,65,68-70,73,78,87,102-104,106,109,112,116,118,124,130,133-134,136]

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Суміжні права.

Поняття та ознаки суміжних прав. Види суміжних прав. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав.

Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав. Використання виконання, фонограми, відеограми та передачі (програми) організації мовлення. Строки чинності суміжних майнових прав. Реалізація суміжних прав.

Поняття та засоби охорони суміжних прав. Загальна характеристика способів захисту суміжних прав. Порядок захисту суміжних прав.

Література:[1-3,12,14,16,23,37,39-41,50,59,65,68-70,73,82,103,109,116,118,121-123,131,133-134]

Тема 6. Право промислової власності.

Поняття та ознаки промислової власності. Джерела права промислової власності та їх загальна характеристика. Правові засади державного регулювання промислової власності в Україні. Набуття та зміст права промислової власності.

Поняття та ознаки винаходу як об'єкту промислової власності. Суб'єкти винахідницьких правовідносин, їх права та обов'язки. Підстави виникнення, зміни та припинення винахідницьких правовідносин. Види винаходів. Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього. Формула винаходу та її правове значення. Порядок отримання патенту на винахід.

Поняття та ознаки корисної моделі як об'єкту інтелектуальної власності. Пріоритет винаходу (корисної моделі). Умови патентоспроможності винаходу та Дориної моделі. Придатність корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на неї Майнові права інтелектуальної власності на корисну модель.

Поняття та ознаки промислового зразка як об'єкту інтелектуальної власності.

Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього Майнові права інтелектуальної власності на промисловий зразок.

Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Захист права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.

Поняття та ознаки недобросовісної конкуренції. Міжнародно-правова регламентація захисту від недобросовісної конкуренції. Види захисту від недобросовісної конкуренції. Правова характеристика недобросовісної реклами, демпінгу, промислового шпіонажу та підкупу покупців конкурента. Система органів управління в сфері захисту від недобросовісної конкуренції. Захист від недобросовісної конкуренції.

Література:[1-2,4-5,18-22,27-35,44,46,49,69,72,81,85,94,98,107,114,118,121-122,128,132-135,137,140-141]

Тема 7. Інститут прав на інші об'єкти права інтелектуальної власності.

Поняття та ознаки компонування інтегральної мікросхеми. Придатність компонування інтегральної мікросхеми для набуття права інтелектуальної власності на нього. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми недійсними. Право попереднього користувача на компонування інтегральної мікросхеми. Захист права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.

Охорона репрографії. Аудіо і відеозаписи. Супутники: типи супутників. Поширення по кабелю.

Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Права суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Захист права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Правова охорона селекційних досягнень. Поняття сорту рослин та породи тварин. Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин. Порядок та умови патентування сортів рослин та порід тварин. Правова охорона селекційних досягнень в деяких зарубіжних країнах.

Правова природа засобів індивідуалізації товаровиробників. Поняття та ознаки товарного знаку. Комерційні найменування та їх види. Роль та функції товарних знаків в суспільному виробництві. Види знаків та вимоги, яким вони повинні відповідати, щоб набути правової охорони. Зміст права власності на товарний знак. Особливості дії права на знак. Міжнародно-правовий захист від комерційних підробок. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Література:[1,2,6-7,9,15,17,24,42,52-54,60-67,74,80-81,83,86,95,96,101,113,115,120,128,139]

Змістовий модуль 3.

Тема 8. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності.

Всесвітня організація інтелектуальної власності. Мета її створення, завдання і основні функції.

Міжнародна охорона промислової власності: Паризька конвенція про охорону промислової власності (1983). Договір про патентну кооперацію («РСТ») (1970). Мадридська угода про реєстрацію товарних знаків (1981). Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження товару та їх міжнародна реєстрація (1958). Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків (1925).

Міжнародна охорона літературної і художньої власності (авторське право). Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (1886). Всесвітня конвенція про авторське право (1952). Новий текст (1971).

Міжнародна охорона суміжних прав. Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (1961). Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (1971).

Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програм сигналів, що передаються через супутники.

Література:[1,3-10,16,27-37,39,40,46,47,50,53-55,57-60,67,70,73,77,78,84,106,117,140]

Тема 9. Договори на використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єктів права інтелектуальної власності. Види ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності. Невиключна ліцензія, одينية ліцензія, виключна ліцензія та повна ліцензія. Субліцензії, перехресні, зворотні і відкриті ліцензії.

Поняття та загальна характеристика ліцензійного договору. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії. Відповідальність за договором комерційної концесії. Інші договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про порядок розподілу прав на службові об'єкти інтелектуальної власності. Договір про передачу ноу-хау. Договір щодо управління майновими правами автора або інших суб'єктів авторського права і суміжних прав.

Література:[1,2,3,4,5,38,39,45,50,60,61,112,125,137,138]

Тема 10. Захист права інтелектуальної власності.

Поняття та форми правового захисту інтелектуальної власності: юрисдикційна та неюрисдикційна. Суб'єкти захисту авторського права і суміжних прав. Цивільно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. Кримінально-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. Адміністративно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. Адміністративні процедури. Способи порушення авторського права і суміжних прав та боротьба з ними. Судова практика захисту прав інтелектуальної власності.

Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Державний контроль у сфері інтелектуальної власності. Повноваження державних органів у сфері інтелектуальної власності. Угода ТРІПС та її значення у захисті права інтелектуальної власності. Роль і функції ВОІВ.

Література:[1,38,46,50,53,55-59,62,67,73,76-78,85,87,100-107,110-116,124-127,132-134, 136,139,141]

5. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Підготовка до семінарських (практичних) занять

Метою семінарських (практичних) занять є закріплення і поглиблення набутих теоретичних знань студентів, опанування навичок застосування цих знань при вирішенні конкретних процесуальних ситуативних питань, контроль засвоєння матеріалу, стимулювання самостійної роботи студентів над вивченням навчальної дисципліни, засвоєння ними основних положень та вивчення специфіки галузі права.

Основою для підготовки до **семінарських (практичних) занять** є:

1. Складений студентом конспект лекції та аналіз повторно отримуваної інформації. При опрацюванні матеріалу лекції він звіряє наявність викладеного на лекції та законспектованого ним матеріалу із планом практичного заняття, що знаходиться у навчально-методичному комплексі та методичних матеріалах для практичних занять із

обраної дисципліни. При відсутності у конспекті матеріалу з окремих питань лекції, неповне розкриття того чи іншого питання лекції або винесенні їх на самостійне опрацювання чи написання реферату, доповіді зобов'язує студента звернутися до рекомендованих підручників, навчальних посібників та нормативно-правових актів.

2. Вивчення навчального матеріалу з підручників, навчальних посібників, робота з нормативно-правовими джерелами, опрацювання матеріалу за першоджерелами, науковою і спеціальною літературою. **Метою** опрацювання підручників, навчальних посібників та нормативно-правових джерел, наукової і спеціальної літератури є отримати з них максимум теоретичних знань та необхідних відомостей. При роботі з цими джерелами студент, в першу чергу, повинен ознайомитись із їх змістом, щоб визначити, чи необхідно опрацьовувати дане джерело і чи має воно відношення до навчального курсу, що вивчається, а лише після цього відбирає необхідний для вивчення матеріал з цього джерела (глави, розділи і т. ін.) та розпочинає його вивчення. При опрацюванні матеріалу необхідно з'ясувати суть питання, що вивчається, не уникаючи при цьому визначення суті незрозумілих чи незнайомих слів, термінів та не з'ясувавши їх змісту у словниках, довідниках, контексті речення. При вивченні матеріалу за підручником, навчальним посібником, роботі із науковою і спеціальною літературою необхідно аналізувати прочитане із прослуханою та законспектованою лекцією, робити логічні висновки, відмічати незрозумілі положення з метою їх подальшого з'ясування на практичному занятті. Тому під час опрацювання студентом матеріалу за підручником, навчальним посібником, опрацюванні матеріалів нормативно-правових актів бажано і необхідно відпрацювати зручну для себе певну систему позначень (підкреслювання, помітки на полях книги чи нормативно-правового акту, виписки, позначення маркерами різних кольорів, формулювання інших авторів та нормативно-правових джерел, посилання на інші джерела, виписки необхідних відомостей на окремих листках та ін.) та фіксації опрацьованого матеріалу. Крім того, при роботі із науковою та спеціальною літературою студент може отримати посилання на джерела не вказані в навчально-методичному комплексі, що є, безперечно, цінним для самостійного поглибленого вивчення правового матеріалу.

3. Методичні матеріали щодо підготовки до практичних занять. Тематичним планом передбачено проведення практичних занять з основних тем дисципліни. На практичних заняттях використовуються різні форми та методи контролю знань студентів: усне опитування, дискусія, реферативні повідомлення та їх обговорення, вирішення практичних завдань, тестовий контроль.

Специфіка практичних занять з дисципліни „Інтелектуальна власність” полягає в тому, що під час їх проведення значна увага зосереджується на поєднанні глибокого опанування теоретичним матеріалом з зосередженням на вирішенні практичних завдань, які передбачені планами практичних занять та/або підготовлені викладачем до кожного конкретного заняття.

Практичні заняття можуть проходити в різних формах: співбесіда, доповідь, реферативна доповідь, дискусія, колоквиум, рольові ігри, складання процесуальних документів та ін.

Найбільш продуктивними і раціональними формами заняття є співбесіда та дискусія, поєднані з розглядом конкретних процесуальних ситуацій. Вони дають можливість обговорити питання з багатьох сторін та залучити до такого обговорення максимальну кількість студентів, допомагають розвивати мислення та мову, сприяють засвоєнню матеріалу та зобов'язують готуватися їх до кожного заняття.

Студент, приймаючи участь у практичному занятті, при обговоренні того чи іншого питання повинен:

- чітко формулювати основні теоретичні положення;
- обґрунтовувати і доводити свої міркування і твердження;
- давати повну і стислу відповідь на поставлене запитання;
- доповнювати доповідача та ін.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати необхідну літературу (підручники, навчальні посібники, наукову та спеціальну літературу) та нормативно-правові акти, постанови Верховного Суду України і рекомендації й роз'яснення Вищого господарського суду України, рішення Конституційного Суду України. Особливу увагу необхідно приділити судовій практиці. Перевірку засвоєння своїх знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю.

При підготовці до практичних занять та у процесі самостійної роботи студентів значну допомогу може надати використання різноманітних технічних засобів та технологій (комп'ютер, відеотехніка, мережа Internet, інформаційні банки даних). Найбільш зручним для використання у навчальному процесі є комп'ютер, оскільки він допомагає здійснювати пошук і систематизацію необхідної інформації, мінімізує витрати часу на такі дії, оптимізує самостійну роботу студентів, надає доробкам студентів закінченого і естетичного вигляду.

Методичні рекомендації до вирішення задач

Вирішенню задач має передувати глибоке вивчення рекомендованих джерел, спеціальної обов'язкової і додаткової літератури, законодавчих та підзаконних актів, узагальнень судової, прокурорської та управлінської практики застосування законодавства в сфері інтелектуальної власності.

Безпосереднє вирішення задач потрібно розпочинати з уважного і ретельного вивчення та засвоєння фактичних обставин фабули викладеної справи, що мають юридичне значення, які викладені у відповідних умовах задачі. Важливо врахувати, що чітке розуміння обставин справи дає можливість визначити коло суспільних відносин в сфері інтелектуальної власності та інших споріднених правовідносин та застосувати відповідні правові норми регулятивного чи забезпечувального спрямування.

На підставі теоретичних знань, аналізу чинного законодавства далі необхідно ретельно визначити особливості правовідносин інтелектуальної власності, їх характер, види, класи та внутрішні структурні елементи, підстави виникнення, суб'єктний і об'єктний склади, охарактеризувати зміст цих правовідносин, тобто права і обов'язки суб'єктів, при необхідності вказати на підстави їх зміни або припинення. Такий підхід дає змогу найбільш чітко і вірно визначити необхідну підгалузь, правовий інститут, конкретний законодавчий чи підзаконний акт або правову норму (групу норм) нормативно-правового акта, що регулює безпосередньо вказані правовідносини в сфері інтелектуальної власності.

Після встановлення фактичних обставин справи і вибору відповідної правової норми (групи чи системи норм) необхідно дати вказаним обставинам достовірну, повну і логічну науково обґрунтовану юридичну кваліфікацію, використавши при цьому сукупність способів тлумачення правових норм (спеціально-юридичних, граматичних, логічних, системних тощо).

Вирішення кожного казусу має супроводжуватися короткою характеристикою питань відповідної теми курсу, які впливають зі змісту задачі з обов'язковим посиланням

на джерела опублікування відповідних законодавчих чи підзаконних актів або на навчальну і спеціальну літературу.

Використовувані положення, окремі витяги та норми доцільно брати в лапки (" "), чітко визнаючи їх офіційне джерело опублікування, повну назву, вказуючи на відповідний номер та статтю. Якщо дається аналіз і оцінка нормативно-правового акту, то потрібно вказати його форму, орган, який його прийняв, рік, місяць і дату прийняття. При необхідності слід дати посилання на акти офіційного тлумачення норм права інтелектуальної власності, зокрема роз'яснень Пленуму Верховного Суду України з питань застосування норм законодавства в сфері інтелектуальної власності.

Робота над вирішенням задач має носити творчий, аналітичний, критичний і самостійний характер з тим, щоб забезпечити всебічно і добре обґрунтовані висновки, які б базувалися виключно на нормах чинного законодавства. При вирішенні завдань, в яких йдеться про форми реалізації і захисту прав громадян в сфері інтелектуальної власності доцільно посилатися на норми міжнародних угод і конвенцій, давати обґрунтований порівняльно-правовий аналіз норм, які забезпечують формально-юридичні форми і засоби охорони прав громадян і інших суб'єктів правовідносин інтелектуальної власності.

Вирішення задач повинно супроводжуватися обґрунтованим висновком, який має містити оцінку щодо окремих дій та поведінки суб'єктів цих правовідносин та в концентрованій формі однозначну стверджувальну відповідь щодо поставлених питань і узагальненої оцінки обставин справи. При необхідності слід дати оцінку юридичним наслідкам неправомірної поведінки суб'єктів правовідносин з посиланням на конкретні норми регулятивного та забезпечувального характеру.

Висновки задач необхідно базувати на аналізі і юридичній оцінці норм законів і підзаконних актів України, міжнародно-правових актів, які щойно використані у процесі вирішення задач.

Рішення можуть вважатись обґрунтованими, якщо у процесі даються відповідні посилання на офіційно визнані джерела публікування нормативно-правових актів: Відомості Верховної Ради України, Зібрання постанов і розпоряджень Уряду України, бюлетені законодавства і юридичні практики України, збірники поточного законодавства, нормативних актів, судової практики, офіційно друковані газетні видання Верховної Ради України "Голос України", органів державної виконавчої влади "Урядовий кур'єр", інші газети та друковані офіційні видання нормативно-правових актів міністерств та відомств України, або інкорпоровані нормативно-правові акти у формі окремих зібрань.

Дотримання викладених вказівок сприятиме формуванню у студентів професійних правничих навичок та підвищення їх загальної і спеціальної культури, вміння працювати з першоджерелами норм права інтелектуальної власності.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність .

Теоретична частина

1. Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності в Україні та в світі.
2. Поняття та зміст інтелектуальної власності.
3. Види інтелектуальної власності.

Практична частина

Задача 1. Тищенко звернувся в 2000 р. до видавництва «Тетрис» з позовом, у якому просив припинити розповсюдження та вилучити всі примірники опублікованого видавництвом роману «Шлях у небуття», а також про відшкодування завданої реальної та компенсацію моральної шкоди. Свої вимоги він мотивував тим, що написаний батьком в 1952 р. роман в 1955 р. був опублікований в журналі «Вітчизна» і відтоді не публікувався. Після смерті в 1964 р. батька він успадкував право, яке видавництво проігнорувало.

Представник видавництва заперечував позовні вимоги і вказав, що строк дії аварського права спадкоємця закінчився в 1980 р. — тобто через 25 років після смерті. Крім того, видавництво почало підготовку до видання роману та випустило в світ першу партію тиражу до вступу Закону Україна «Про авторське право та суміжні права» в силу і не могло передбачити лібералізації прав спадкоємців.

Заслухавши аргументи сторін, суд виніс рішення на користь позивача.

Проаналізуйте ситуацію та рішення суду. Підготуйте варіант свого власного рішення по справі.

Задача 2. Суха звернулася до суду з позовом до Червоного про захист її прав на курсову роботу. В процесі розгляду справи суд вияснив тотожність обох курсових робіт, які при перевірці були повернені викладачем на повторне виконання як такі, що не мають самостійного характеру і є плагіатом. Курсова робота позивачки надійшла поштою в деканат 10 жовтня 1998 р. з Львівської області, а на перевірку була представлена 16 жовтня цього ж року. Курсова робота Червоного — жителя Харкова, подана 15 жовтня і надійшла на кафедру 17 жовтня. Цього ж дня обидві роботи були передані на перевірку та рецензування. Відповідач стверджував, що роботу він писав із навчального посібника, це стверджувала і позивачка.

Суддя призначив літературознавчу експертизу, яка дала висновок, що обидві роботи списані з одного навчального посібника і виконані незалежно. В роботах є незначні тотожні відхилення від тексту першоджерела.

Визначить, що в даному випадку є об'єктом авторського права? В яких випадках дозволяється вільне використання авторських прав? Чи виникає авторське право на курсову роботу? Яке рішення слід винести по справі?

Задача 3. Краснова звернулася до видавництва «Юридична практика» з позовом, в якому просила стягнути з нього авторську винагороду та відшкодувати заподіяну моральну шкоду. В позові вона вказала, що у їхньому CD-ROM дипломні, курсові роботи і реферати без її відома була вміщена написана нею дипломна робота.

Як доказ вона представила дискету із записом своєї роботи. Як потім було встановлено, запис роботи на дискету був зроблений за рік до випуску у продаж згаданого диску. Витік інформації з її домашнього персонального комп'ютера виключався. Копію дискети із записом дипломної роботи на вимогу вищого навчального закладу, у якому вона навчалась, позивачка додала до матеріалів самої дипломної роботи.

Як слід вирішити справу?

Які факти мають значення для її вирішення?

Задача 4. У березні 1994 р. співробітниками юридичного відділу компанії «Ризик» розроблено ініціативний проект Закону України «Про страхову справу» і розповсюджений для обговорення серед страхових компаній м. Харкова, а один примірник відправлений у Верховну Раду України. Через деякий час з'ясувалось, що окремі його ідеї були використані в роботі та локальних нормативних актах страхової компанії «Поліс», зокрема у її Правилах добровільного страхування кредитів. Вважаючи порушеним належне СК «Ризик» авторське право, у господарський суд Харківської області було подано позов про відшкодування заподіяних збитків,

у тому числі втраченої вигоди, а також прилучення та спрямування на її користь незаконно отриманих в результаті порушення прибутків.

Проаналізуйте вказану ситуацію і підготуйте письмові відповіді на питання: що є об'єктом авторського права і які об'єкти цим правом не охороняються?

Чи вправі суд розглядати вказаний позов? Чи підлягають задоволенню вимоги позивача?

Яке рішення повинен прийняти господарський суд?

Задача 5. Програміст за фахом Мороз розробив комп'ютерну програму для ведення автоматизованого бухгалтерського обліку на підприємствах. Програма була створена за трудовим договором, укладеним гр. Морозом (автором) з приватним підприємством «Альтаір». Після закінчення роботи над програмою автор передав її роботодавцю, за що той сплатив йому обумовлену договором грошову винагороду. Через деякий час (приблизно півроку) автору програми стало відомо, що приватне підприємство «Альтаір» уклало декілька авторських договорів, згідно з якими право на використання вищевказаної програми було передано іншим підприємствам. Гр. Мороз, вважаючи себе автором програми, звернувся до суду з позовом на приватне підприємство «Алтаір», в якому прохав суд винести рішення про припинення розповсюдження програми і відшкодування йому завданих збитків. Свої вимоги позивач мотивував тим, що згідно з чинним законодавством саме йому, а не відповідачу, належить авторське право на створену програму та те, що умовами трудового договору не було передбачено право відповідача на розповсюдження програми.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Що таке комп'ютерна програма і які особливості регулювання відносин по їх створенню та використанню?

Які особливості режиму службових комп'ютерних програм?

Індивідуальна робота

Реферати:

1. Загальна характеристика основних теорій в сфері інтелектуальної власності.
2. Співвідношення понять інтелектуальна власність та власність.

Самостійна робота

1. Що являє собою право інтелектуальної власності?
2. Які джерела права інтелектуальної власності вам відомі?
3. Які методи правового регулювання використовуються при регулюванні суспільних відносин у сфері інтелектуальної, творчої діяльності?
4. Назвіть зміст прав на об'єкти інтелектуальної власності.
5. Розкрийте поняття об'єктів права інтелектуальної власності.
6. Хто є суб'єктами права інтелектуальної власності?
7. Назвіть немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Дайте їх правову характеристику.
8. Дайте правову характеристику обмеженню права інтелектуальної власності.
9. Які особливості використання об'єктів права інтелектуальної власності у цивільному обороті?
10. Розкрийте основні етапи становлення права інтелектуальної власності.

Література:[1,2,47,54,60,65,68-70,75,76,81,84,89,91-94,108,118,119,121,133,137,138]

Тема 2. Джерела права інтелектуальної власності
та Тема 3. Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності виносяться на самостійне опрацювання.

Тема 4. Авторське право.

Теоретична частина

1. Поняття та ознаки авторського права.
2. Суб'єкти та об'єкти авторського права.
3. Поняття та засоби охорони авторських прав.

Практична частина

Задача 1. Продюсерський центр «Супернова» звернувся з позовами про захист авторських прав до ряду студій звукозапису та продавців аудіокасет із записами популярних шлягерів. У них вказувалось, що вказаними суб'єктами без дозволу позивача відтворюються та продаються копії створених у центрі записів.

Внаслідок неякісного піратського перезапису порушується ділова репутація центру. В позовах вимагалось відшкодувати заподіяну шкоду в розмірі 300 000 гривні солідарно, вилучити та знищити всю контрафактну продукцію, компенсувати заподіяну моральну шкоду та припинити діяльність відповідачів.

Яке рішення повинен винести суд?

Чи правомірні вимоги позивача?

Задача 2. Видавництво «Центрінформ» випустило серію брошур з тостами і піснями від Олексія Балдакова, куди без згоди авторів та їх правонаступників включено їхні твори без виплати авторської винагороди. Дочка та внучка поета Льва Ошаніна заявили видавництву претензію, а коли конфлікт не вдалося владнати, то звернулася з позовом до суду з компенсацією морального збитку на суму 2200 мінімальних заробітних плат.

Проведіть юридичний аналіз наведеної ситуації.

Яке рішення повинен винести суд?

Підготуйте проект судової справи.

Задача 3. При виданні збірки гуморесок С. Руданського внаслідок помилки було змінено першу букву прізвища автора на букву «М», а також з різних прижиттєвих видань автора фактично створено нову збірку, чим, як вказали в позові потомки відомого гумориста та спілка письменників, було спотворено і саме авторство і порушено творчий задум автора.

Позивачі вимагали:

- вилучення з реалізації всіх примірників збірки;
- вилучення отриманої винагороди (комерційного доходу);
- компенсації завданої моральної шкоди;

Заперечуючи проти позову, укладачі збірки заявили, що авторське право уже припинило строк своєї дії, а помилка в прізвищі сталась не з їх вини, а з вини видавництва, якому подали правильний рукопис. Крім цього, весь тираж був проданий реалізаторам і частина його розійшлася.

Чи правомірні вимоги позивачів?

Які відносини виникли в наведеному випадку?

Що є предметом правовідносин?

Яке рішення повинен прийняти суд?

Письмово складіть проект рішення.

Яке правове значення мають заперечення відповідача?

Індивідуальна робота

Реферати:

1. Загальна характеристика джерел авторського права.
2. Майнові та особисті немайнові права автора.
3. Перехід, передача авторського права.
4. Види та зміст авторських прав в Інтернеті.
5. Загальна характеристика окремих видів авторських ліцензійних договорів.

Самостійна робота

1. Розкрийте значення прийнятого Статуту королеви Анни.
2. Як визнається авторське право у міжнародних актах з інтелектуальної власності?
3. Розкрийте об'єктивне та суб'єктивне значення авторського права.
4. Яке значення відіграє Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів?
5. Назвіть об'єкти авторського права. Як класифікують об'єкти авторського права?
6. Назвіть твори, які не є об'єктами авторського права.
7. Назвіть суб'єктів авторського права.
8. Назвіть різницю між первинними та вторинними суб'єктами авторського права.
9. Що таке співавторство? Розкрийте особливості правоможностей співавторів.
10. Розкрийте суть особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права.

Література:[1-3,14,16,23,37,39-41,45,48,50,59,65,68-70,73,78,87,102-104,106,109,112,116,118,124,130,133-134,136]

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Суміжні права.

Підготовка до семінарського заняття проводиться згідно змісту теми лекції.

Література:[1-3,12,14,16,23,37,39-41,50,59,65,68-70,73,82,103,109,116,118,121-123,131,133-134]

Тема 6. Право промислової власності.

Теоретична частина

1. Поняття та ознаки промислової власності.
2. Суб'єкти та об'єкти промислової власності.
3. Поняття та засоби охорони промислової власності.

Практична частина

Задача 1. Коваленко подав до Держпатенту України заявку (документи, необхідні для видачі патенту) з клопотанням про видачу патенту на будильник з досі невідомим сигнальним пристроєм для пробудження, сконструйованим у вигляді джерела запаху. Як запахові речовини винахідник пропонував використовувати нашатирний спирт і парфумерні речовини.

Подібний сигнальний пристрій на думку винахідника дозволяє усунути несприятливий вплив дзвінка на психіку людей, забезпечує поступовість пробудження та можливість пробудження глухих людей. Після ведення Держпатентом експертизи заявки за формальними ознаками будильнику було надіслане повідомлення про можливість проведення експертизи по суті.

Через 2 роки від дати подання заявки Коваленко до Держпатенту клопотання про проведення експертизи заявки на винахід по суті. За результатами цієї експертизи заявнику було надіслане рішення про відхилення заявки. В рішенні Держпатент посилався на те, що запропонований винахідником будильник з сигнальним пристроєм у вигляді джерела запаху не створює позитивного ефекту, бо людина, що, погано реагує на запахи, вплив запаху неможливо припинити миттєво, через що він може викликати подразнення в інших присутніх. Через ці обставини, на думку експертів, будильник не знайде широкого попиту.

Заявник не погодився з рішенням Держпатенту та оскаржив його до Апеляційної ради у встановлений строк.

Що визнається винаходом і що є об'єктом винаходу.

Визначить критерії патентоздатності винаходу.

Яке рішення має бути прийнято по скаргі на рішення Держпатенту?

Задача 2. За дорученням директора машинобудівного заводу група конструкторів та художник-дизайнер розробили нову модель пральної машини та надіслали замовнику письмове повідомлення про створення винаходу та промислового зразка. До повідомлення було додано опис, креслення, фотографії та інші матеріали, які досить повно розкривали сутність розробки. Через півроку завод її освоїв і надіслав у продаж.

Враховуючи те, що замовник не подав заявки на отримання патентів, автори звернулись до адміністрації з проханням дати дозвіл на подання заявки від свого імені на винахід та промисловий зразок. У задоволенні прохання було відмовлено на тій підставі, що умовою трудового договору не передбачалось право на подання заявок, що створені при виконанні службових обов'язків. Тоді співавтори розробки на свій ризик звернулись до Держпатенту України із заявкою на видачу патенту, де вказали, що тільки інженери-конструктори є співавторами винаходу.

Проаналізуйте наведену ситуацію і підготуйте письмові відповіді на запитання:

Як вирішено законодавством питання про патентування розробок, що створені при виконанні службового завдання?

В яких випадках розробки вважаються службовими?

Чи мав право замовник заборонити співавторам патентування розробок? Що визнається промисловим зразком?

Яким чином дизайнер може захистити свої права?

Задача 3. 19 червня 1999 г. колишній голова ВАТ «Пивзавод Іванівський» Т. і начальник виробничої лабораторії М. через ЗАТ «Патентно-інноваційний центр» подали заявку на винахід—настойку солодку «Пикантна горобина на коньяку» і заявку на винахід «Слива на коньяку», що були розроблені головним технологом ЗАТ «Аромат» Ч. разом із К. і Т.

Вказані рецептури були розроблені в ЗАТ «Аромат» в 1997 г. і зареєстровані в Державному комітеті харчової промисловості України: «Пикантна горобина на коньяку» 3 грудня 1997 р., а «Слива на коньяку» 2 грудня 1997 р. Вони були виконані на основі замовлення ВАТ «Пивзавод Іванівський». Розробниками в матеріалах був вказаний «Пивзавод Іванівський», — відповідно до укладеного договору патентоволодільцем повинен бути замовник.

Колишній голова ВАТ «Пивзавод Іванівський» виступав представником замовника розробок і підписував технологічні карти та рецептури як посадова особа. Заступник директора ТОВ «Аспект» Т. здійснювала фінансування проведення робіт.

Яке рішення повинен винести суд в разі звернення з позовом?

Індивідуальна робота

Реферати:

1. Поняття та ознаки винаходу як об'єкту промислової власності.
2. Поняття та ознаки корисної моделі як об'єкту інтелектуальної власності.
3. Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього.
4. Поняття та ознаки недобросовісної конкуренції.

Самостійна робота

1. Назвіть об'єкти патентного права.
2. Назвіть, що розуміється під поняттям «винахід».
3. Назвіть об'єкти, що не є винаходами.
4. Чим корисна модель відрізняється від винаходу?
5. Що може бути об'єктом промислового зразка?
6. Дайте правову характеристику суб'єктами патентного права.
7. Назвіть види патентів на винахід. Дайте повну правову характеристику змісту, порядку подання й розгляду заявки на винахід.
8. Що мається на увазі під поняттям «службовий винахід»? Та у чому полягає різниця між службовим винаходом та службовим промисловим зразком?
9. Хто має право на одержання патенту на службовий винахід?
10. Який Європейський орган реєструє заявки на службові винаходи?

Література:[1-2,4-5,18-22,27-35,44,46,49,69,72,81,85,94,98,107,114,118,121-122,128,132-135,137,140-141]

Тема 7. Інститут прав на інші об'єкти права інтелектуальної власності.

Підготовка до семінарського заняття проводиться згідно змісту теми лекції.

Література:[1,2,6-7,9,15,17,24,42,52-54,60-67,74,80-81,83,86,95,96,101,113,115,120,128,139]

Змістовий модуль 3.

Тема 8. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності.

Підготовка до семінарського заняття проводиться згідно змісту теми лекції.

Література:[1,3-10,16,27-37,39,40,46,47,50,53-55,57-60,67,70,73,77,78,84,106,117,140]

Тема 9. Договори на використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Підготовка до семінарського заняття проводиться згідно змісту теми лекції.

Література:[1,2,3,4,5,38,39,45,50,60,61,112,125,137,138]

Тема 10. Захист права інтелектуальної власності.

Підготовка до семінарського заняття проводиться згідно змісту теми лекції.

Література:[1,38,46,50,53,55-59,62,67,73,76-78,85,87,100-107,110-116,124-127,132-134,136,139,141]

6.САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Самостійна робота студентів (СРС) є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентами знань та їх реалізації.

Мета СРС – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання СРС – засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

СРС забезпечується навчально-методичним комплексом дисципліни „Інтелектуальна власність”, методичними матеріалами для практичних (семінарських) занять, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектами лекцій, підручниками та навчальними посібниками з інтелектуальної власності.

Роль викладачів і кафедри в організації самостійної роботи студентів визначається двома основними задачами:

а) допомогти студенту в придбанні навичок самостійної роботи з вивчення навчальної дисципліни, роботи над книгою, конспектуванню, використанню нормативно-правового матеріалу, ознайомленню з практикою, підготовці доповідей і рефератів для наукових студентських конференцій чи семінарських занять і т.д.

б) забезпечити необхідний контроль за самостійним вивченням студентами навчального матеріалу.

Методики активізації процесу навчання

В інтеріоактивній технології навчання змінюється методики стимулювання навчальної діяльності. Основною формою роботи студентів на семінарських заняттях є малі групи, що включають 5-6 студентів.

З метою виявлення відмінностей в розумінні питань і встановлення істини проводяться **навчальні дискусії** з теми, яка розглядається.

Для розвитку творчих здібностей студентів та при вирішенні складних проблем використовується **метод мозкової атаки**. Цей метод прийнятний в роботі з малими групами, командами, великими групами та індивідуальній роботі.

Використовується метод **аналізу конкретних ситуацій**, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівця. Проблемні ситуації викликають пізнавальний інтерес у студентів, активізують розумову діяльність.

Творчо використовувати здобуті знання для прийняття правильних рішень сприяє проведення занять **методом випадків**. Учасники занять, що проводиться за цим методом, здобувають уміння узагальнення та аналізу інформації, що є важливим для вирішення конкретних практичних завдань.

З групи активізаційних методик використовується і **метод інсценізації**.

Для вироблення вміння вчитися використовуються **навчальна гра з дидактичними текстами**.

Для формування нових умінь через реалізації процесу діяльності можуть проводитися симуляційна чи рольова дидактична гра.

Види самостійної роботи студентів.

З урахуванням змісту, цілей та завдань, що вирішуються у процесі виконання різних форм СРС, вирізняються чотири основних види самостійної роботи:

1. Самостійна робота, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять.
2. Пошуково-аналітична робота.
3. Наукова робота.
4. Стажування, практика на підприємствах та в організаціях або практичний тренінг.

Основні форми самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни

«Інтелектуальна власність»

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують завдання різних типів і рівнів складності.

Студенту пропонуються типи завдань, які передбачають отримання матеріального результату.

Перший рівень СРС забезпечує засвоєння предметних знань, основних понять та термінів, видів та способів діяльності, формування навичок, умінь, але не передбачає самостійного використання набутого;

Другий рівень СРС формує певні навички та вміння самостійного використовувати засвоєні знання для виконання певних завдань:

- виконання вправ, тестів, вирішення правничих ситуацій за лекційними матеріалами теми;
- підготовка контрольних запитань для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу теми;
- узагальнення теоретичних матеріалів за допомогою опорно-інформаційних схем.
- підготовка письмових робіт аналітичного характеру за тематичними матеріалами (рефератів, роз'яснень, консультацій):

- підготовка макетів правничих документів (позовних заяв, наказів, службових записок тощо).

Третій рівень передбачає самостійний інформаційний пошук, прийняття самостійних рішень та творчий рівень застосування набутих знань, навичок та умінь:

- підготовка пропозицій щодо змін у чинному трудовому законодавстві;
- виконання КСР;
- підготовка тез доповіді, пропозицій, роз'яснень щодо практик застосування трудового законодавства тощо.

Перевага надається завданням, які забезпечують алгоритмічно-дійовий та творчий рівень засвоєння знань, серед яких: завдання на вміння розв'язувати задачі; аналізувати

ситуації, випадки. Факт виконання таких завдань свідчить про прагнення студентів до самореалізації та професійної рефлексії в процесі навчання.

До основних типів завдань СРС відноситься підготовка до семінарських занять та екзамену.

Підготовка до поточних аудиторних занять:

Порядок опрацювання лекційних занять.

Невідомою частиною у вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність» є лекції. Лекції слугують тим підґрунтям та інструментом, що спрямовують студентів у найбільш раціональному напрямі щодо вивчення навчальної дисципліни та надають йому знання в обсязі, необхідному для подальшого поглибленого вивчення навчальної дисципліни, роз'яснюють найбільш складні поняття та положення навчальної дисципліни. Плідна робота студентів на лекціях є запорукою подальшого успішного оволодіння тим необхідним масивом знань, що сприятиме формуванню із студента фахівця з необхідним рівнем знань та навичок. На початку лекції, як правило, викладач оголошує тему лекції, план її проведення та необхідну навчальну літературу і нормативно-правові джерела. Крім того, посилання на наукову і спеціальну літературу а також нормативно-правові джерела здійснюються викладачем в ході проведення лекції. Тому, під час лекції студенти повинні уважно слухати викладача, аналізувати отримувану інформацію, а також конспектувати найбільш важливі та необхідні масиви інформації, що надається. В кінці лекції студент може задати викладачеві питання щодо роз'яснення незрозумілих положень прослуханої лекції. Належне ведення конспекту під час лекції сприятиме збереженню необхідної інформації та надасть йому змогу в подальшому проаналізувати її.

Система поточного та підсумкового контролю

Види контролю. В залежності від місця та значення контролю в навчально-пізнавальній діяльності студентів із дисципліни „Інтелектуальна власність” у навчальному процесі виділяється поточний, періодичного (тематичного, модульного), підсумковий. Поєднання цих видів контролю дозволяє ефективно управляти пізнавальною діяльністю студентів.

Поточний контроль здійснюється з метою отримання оперативних даних щодо рівня знань, умінь, навичок та якості навчально-виховної роботи на заняттях. Цей вид контролю дозволяє визначити раціональні методи, прийоми, форм навчальної роботи студентів, дозування подачі навчального матеріалу.

Тематичний та періодичний (модульний) контроль проводиться з метою визначення рівня опанування системою знань, наскільки загальним рівнем їх засвоєння відповідає вимогам програми.

Підсумковий контроль здійснюється за семестр з метою об'єктивної оцінки досягнутих результатам і успіхам кожного студента, перевірки логічної послідовності засвоєння ним навчального матеріалу, розуміння взаємозв'язків, понять, юридичних фактів. Формою підсумкового контролю є екзамен.

Функції контролю. Виокремлюємо п'ять функцій контролю, серед яких: контрольна, навчальна, виховна, розвивальна, методична. Контрольна (перевірочна) функція полягає у з'ясуванні стану знань, умінь, навичок, ступеня опанування студентами навчальною програмою з дисципліни, їх оцінки та підвищення рівня навчання та викладання.

Методи перевірки. Застосовуються наступні методи контролю знань, умінь, навичок студентів:

- усне, індивідуальне, комбіноване, фронтальне, ущільнене опитування;
- письмове опитування;
- самостійна робота та перевірка письмових, графічних і практичних робіт;
- програмований, стандартизований (комп'ютерний) контроль;
- тестування;
- самоконтроль;
- самооцінка;
- систематичне спостереження за студентами у навчальному процесі

Ці методи характеризуються як способи виявлення ефективності реалізації основних завдань навчання (засвоєння знань, умінь, навичок; оволодіння способами творчої діяльності; формування світогляду і моральних ідей та цінностей).

За змістом питання і завдання для перевірки поділяються на репродуктивні, реконструктивні та творчі (проблемні).

Системи оцінювання та їх кратна характеристика. Оцінювання поточної роботи студентів у семестрі здійснюється за двома основними напрямками, а саме:

- оцінка виконання студентом обов'язкових завдань по темах навчальної програми;
- оцінка проходження модульного контролю знань.

Підсумковою формою контролю із навчальної дисципліни „Інтелектуальна власність” є ПМК. Підсумковий контроль знань студентів включає результати оцінювання поточної роботи та іспит. Метою підсумкового контролю знань є визначення рівня знань студентів з навчальної дисципліни за обсягом, якістю, глибиною та вмінням застосовувати здобуті знання у практичній діяльності відповідно до моделі освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”.

Програмні питання, що складають зміст дисципліни, повідомляються студенту на початку семестру.

Об'єктивність і точність виставлення оцінок при оцінці навчальної діяльності студента забезпечується відповідними критеріями. До таких критеріїв належать: обсяг (повнота) та глибина знань; міцність знань; оперативність знань; гнучкість знань; конкретність і узагальненість; систематичність і системність; вміння викладати знання; якість умінь та навичок.

Визначаючи рівень свідомого засвоєння знань під час опитування виявляються вміння: формулювати визначення понять і тлумачити їх; аналізувати та оцінювати факти, явища, події; застосовувати знання в різних ситуаціях; самостійно знаходити потрібну інформацію; порівнювати факти, явища, події; здобувати знання на основі аналогії, асоціації; самостійно виявляти причинні зв'язки.

Для з'ясування якості знань, умінь і навичок застосовується рейтингова система оцінювання. Студент отримує певну кількість балів за різні види робіт, які підсумовуються і визначають рівень знань, умінь і навичок студента.

Поточний контроль здійснюється шляхом оцінки виконання тематичних та модульних завдань, за результатами якого відбувається допуск до складання ПМК. Ці результати включаються до підсумкової оцінки разом із результатами письмового іспиту.

Підсумкова оцінка (в балах) це результат поточної роботи та результат ПМК.

7. ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1.

Тема 4. Авторське право.

1. Суб'єкти авторського права.
2. Об'єкти авторського права.
3. Майнові та особисті немайнові права автора.
4. Право слідування та строки охорони авторських прав.
5. Охороноздатність за авторським правом матеріалів, розміщених в мережі Інтернет.
6. Види та зміст авторських прав в Інтернеті.
7. Поняття, ознаки та види авторського ліцензійного договору.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Суміжні права.

1. Поняття, ознаки та види суміжних прав.
2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав.
3. Використання виконання, фонограми, відеограми та передачі (програми) організації мовлення.
4. Поняття та засоби охорони суміжних прав.

Тема 6. Право промислової власності.

1. Поняття та ознаки промислової власності.
2. Набуття та зміст права промислової власності.
3. Поняття та ознаки винаходу як об'єкту промислової власності.

Змістовий модуль 3.

Тема 8. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Мета її створення, завдання і основні функції.
2. Паризька конвенція про охорону промислової власності.
3. Договір про патентну кооперацію («РСТ»).
4. Мадридська угода про реєстрацію товарних знаків.
5. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів.
6. Всесвітня конвенція про авторське право.
7. Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення.
8. Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм.
9. Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програм сигналів, що передаються через супутники.

Тема 10. Захист права інтелектуальної власності.

1. Поняття та форми правового захисту інтелектуальної власності: юрисдикційна та неюрисдикційна.
2. Суб'єкти захисту авторського права і суміжних прав.
3. Цивільно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав.
4. Кримінально-правові способи захисту авторського права і суміжних прав.
5. Адміністративно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав.
6. Адміністративні процедури.
7. Способи порушення авторського права і суміжних прав та боротьба з ними.
8. Судова практика захисту прав інтелектуальної власності.

9. Угода ТРІПС та її значення у захисті права інтелектуальної власності.

10. Роль і функції ВОІВ.

8. ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Мета контрольної роботи полягає в тому, щоб допомогти слухачам у вивченні курсу «Інтелектуальна власність», а також в перевірці засвоєння ними певного матеріалу, вміння самостійно аналізувати конкретну ситуацію і правильно застосовувати діюче законодавство.

Варіант 1

1. Поняття власності. Сутність права інтелектуальної власності
2. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення походження Товару.
3. Ліцензія на використання об'єктів права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір.

Варіант 2

1. Співвідношення прав інтелектуальної власності та право власності.
2. Об'єкти, суб'єкти та підстави виникнення права інтелектуальної власності.
3. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.

Варіант 3

1. Зміст права інтелектуальної власності.
2. Права інтелектуальної власності на наукове відкриття.
3. Договір про створення за замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Варіант 4

1. Здійснення права інтелектуальної власності. Порушення права інтелектуальної власності.
2. Права інтелектуальної власності на торговельну марку.
3. Договір комерційної концесії.

Варіант 5

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
3. Поняття захисту прав інтелектуальної власності.

Варіант 6

1. Встановлення і розвиток законодавства України в сфері інтелектуальної власності.
2. Права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.
3. Дії що визнаються порушенням прав інтелектуальної власності.

Варіант 7

1. Система законодавства України з інтелектуальної власності.
2. Поняття права промислової власності. Винахід, корисна модель, промисловий зв'язок.
3. Юрисдикційна та не юрисдикційна форми захисту права інтелектуальної власності.

Варіант 8

1. Система законодавства України з інтелектуальної власності.
2. Поняття права промислової власності. Винахід, корисна модель, промисловий зв'язок.
3. Юрисдикційна та не юрисдикційна форми захисту права інтелектуальної

власності.

Варіант 9

1. Сутність суміжних прав.
2. Право власності на винахід, корисну модель, промисловий зв'язок. Подання заявки.
3. Цивільно-правовий, кримінально-правовий, адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної власності.

Варіант 10

1. Засоби охорони та способи захисту авторських та суміжних прав.
2. Становлення системи правової охорони інтелектуальної власності.
3. Державна система правової охорони інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на селекційні досягнення.

9.ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (ПМК)

1. Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності в Україні та в світі.
2. Загальна характеристика основних теорій в сфері права інтелектуальної власності.
3. Поняття та зміст права інтелектуальної власності.
4. Поняття та види прав інтелектуальної власності.
5. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні.
6. Результати творчої діяльності як об'єкти правовідносин в сфері інтелектуальної власності.
7. Джерела права інтелектуальної власності.
8. Нормативно-правові акти як джерела права інтелектуальної власності
9. Види джерел права інтелектуальної власності.
10. Обмеження права інтелектуальної власності.
11. Загальна характеристика міжнародно-правових актів про інтелектуальну власність.
12. Первинні та вторинні суб'єкти авторського права.
13. Поняття співавторства та його види.
14. Нероздільне співавторство.
15. Категорія "автор" (творець) у праві інтелектуальної власності.
16. Особисті немайнові та майнові права автора: поняття, ознаки та види.
17. Набуття авторського права на твір.
18. Охорона прав автора.
19. Винахід і права на нього.
20. Відповідальність за порушення авторських прав.
21. Правове становище роботодавців як суб'єктів права інтелектуальної власності. Держава як володілець прав інтелектуальної власності.
22. Взаємовідносини автора і користувача, автора і суспільства.
23. Майнові права автора твору.
24. Організації колективного управління майновими правами авторів.
25. Передача майнових авторських прав іншій фізичній чи юридичній особі.
26. Особисті немайнові права автора.
27. Поняття, ознаки та сутність об'єктів права інтелектуальної власності.

28. Ознаки охороноспроможності об'єктів права інтелектуальної власності.
29. Літературні та художні твори як об'єкти права інтелектуальної власності: загальна характеристика.
30. Комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), компонування (топографії) інтегральних мікросхем як об'єкти права інтелектуальної власності.
31. Загальна характеристика виконання як об'єкту права інтелектуальної власності.
32. Фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення як об'єкти права інтелектуальної власності.
33. Характеристика наукових відкриттів.
34. Правове регулювання винаходів, корисних моделей, промислових зразків та раціоналізаторських пропозицій.
35. Науково-технічний прогрес як основа інтелектуальної власності.
36. Комерційна таємниця і права на неї.
37. Контрафактна продукція і плагіат.
38. Корисна модель і права на неї.
39. Сорти рослин та породи тварин як об'єкти права інтелектуальної власності.
40. Правове регулювання комерційних (фірмових) найменувань, торговельних марок, географічних зазначень та комерційної таємниці.
41. Способи використання об'єкта права інтелектуальної власності.
42. Поняття правового захисту інтелектуальної власності.
43. Форми захисту прав інтелектуальної власності: судові та позасудові.
44. Суб'єкти звернення за захистом інтелектуальної власності.
45. Охорона прав інтелектуальної власності в адміністративному та кримінальному праві.
46. Процесуальні гарантії захисту прав інтелектуальної власності.
47. Судовий захист права інтелектуальної власності.
48. Адміністративно-правові засоби захисту авторського права.
49. Система органів державної охорони інтелектуальної власності.
50. Завдання Державного департаменту інтелектуальної власності.
51. Загальні уявлення про авторське право і суміжні права
52. Виконання рішень у справах про порушення прав інтелектуальної власності.
53. Охороноздатність за авторським правом матеріалів, розміщених в мережі Інтернет.
54. Охорона авторським правом творів, розміщених в Інтернеті. Види та зміст авторських прав в Інтернеті.
55. Поняття та ознаки авторського ліцензійного договору.
56. Загальна характеристика видів авторських ліцензійних договорів.
57. Поняття, ознаки, зміст, порядок укладання та виконання договорів на створення, видання, розповсюдження та використання об'єктів авторського права.
58. Відповідальність сторін за неналежне виконання чи невиконання авторських договорів.
59. Поняття та ознаки суміжних прав.
60. Поняття та загальна характеристика промислової власності.
61. Правові засади державного регулювання промислової власності в Україні.
62. Об'єкти промислової власності: поняття, види та загальна характеристика.
63. Поняття та ознаки недобросовісної конкуренції.
64. Міжнародно-правова регламентація захисту від недобросовісної конкуренції.

65. Загальна характеристика законодавства України, що закріплює захист від недобросовісної конкуренції.
66. Види захисту від недобросовісної конкуренції.
67. Правова характеристика недобросовісної реклами, демпінгу, промислового шпіонажу та підкупу покупців конкурента.
68. Система органів управління в сфері захисту від недобросовісної конкуренції.
69. Охорона репрографії.
70. Аудіо - і відеозаписи.
71. Супутники: типи супутників.
72. Поширення по кабелю.
73. Правова природа засобів індивідуалізації товаровиробників.
74. Поняття та ознаки товарного знаку.
75. Комерційні найменування та їх види.
76. Роль та функції товарних знаків в суспільному виробництві.
77. Загальна характеристика законодавчих актів про знаки на товари та послуги.
78. Види знаків та вимоги, яким вони повинні відповідати, щоб набути правової охорони.
79. Зміст права власності на товарний знак.
80. Міжнародно-правовий захист від комерційних підробок.
81. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
82. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
83. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
84. Охоронні документи в праві інтелектуальної власності.
85. Патентне право: поняття і предмет.
86. Порядок державної реєстрації авторського права.
87. Права інтелектуальної власності на твір, створений на замовлення.
88. Публічне виконання творів у авторському праві.
89. Реєстрація авторського права на твір.
90. Реєстрація об'єкта промислової власності.

10.ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ГЛОСАРІЙ

Авторське право – це розділ цивільного права, який регулює відносини, пов'язані зі створенням та використанням творів науки, літератури, мистецтва, які виражені в усній, письмовій або іншій формі, що дає можливість їхнього відтворення. **Авторське право** – це також виключне право на відтворення, публікацію, продаж літературного, музичного або іншого художнього витвору.

Асоціативна торговельна марка – торговельна марка, що є тотожною або схожою з маркою, вже зареєстрованою тією самою особою щодо однорідних товарів і/або послуг. Правовим наслідком реєстрації асоціативної марки може бути неможливість передачі права на таку марку іншим особам через ймовірність змішування на підставі схожості.

Більш пізня заявка на реєстрацію торговельної марки – заявка, що має більш пізню дату пріоритету щодо іншого об'єкта, якому надається правова охорона згідно з національним законодавством щодо торговельних марок.

Більш рання заявка на реєстрацію торговельної марки – заявка, що має більш ранню дату пріоритету щодо іншого об'єкта, якому надається правова охорона згідно з національним законодавством щодо торговельних марок.

Виключне право – монопільне право, що надається власнику об'єкта права інтелектуальної власності. Воно полягає в гарантованій можливості використовувати і розпоряджатись об'єктом, якому надана правова охорона, на свій розсуд та забороняти третім особам використовувати це об'єкт без його дозволу, за винятком випадків, коли таке використання не визнається згідно з чинним законодавством порушенням прав власника. Право розпоряджатись об'єктом включає можливість передавати право власності іншій особі повністю або частково, а також видавати дозвіл на використання об'єкта.

Використання торговельної марки – обов'язок власника марки застосовувати марку для маркування товарів (упаковки товарів) або при наданні послуг, а також у рекламних цілях на комерційній документайції, печатках тощо. При невиконання цього обов'язку протягом визначеного законодавством строку можливе дострокове припинення дії реєстрації та анулювання марки, якщо її власником не буде надано доказів про неможливість використання марки.

Винахід – це технологічне (технічне) вирішення, що отримує правову охорону лише у тому разі, якщо воно є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним для використання. Розрізняють секретний винахід і службовий винахід. **Секретний винахід** – винахід, що містить інформацію, віднесена до державної таємниці. **Службовий винахід** – винахід, створений працівником у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи дорученням роботодавця за умови, що трудовим договором (контрактом) не передбачене інше, або з використанням досвіду, виробничих знань, секретів виробництва і обладнання роботодавця. Об'єктом винаходу може бути: продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо); процес (спосіб), а також нове застосування відомого продукту чи процесу.

Виникнення права на комерційне найменування – право на комерційне найменування виникає з моменту фактичного використання цього найменування та охороняється без особливої реєстрації і незалежно від того, чи є комерційне найменування частиною торговельної марки.

Виробнича марка – позначення, що проставляється на виробках або на їх упаковці з метою індивідуалізації виробника товарів чи послуг. Як правило, виробнича марка має містити повне чи скорочене найменування підприємства-виробника, його місцезнаходження, дані про якість та сор товару, ціну виробу, стандарт, технічні умови тощо. Виробнича марка не підлягає обов'язковій реєстрації і застосовується незалежно від торговельної марки.

Відмова у реєстрації торговельної марки – відхилення заявки на реєстрацію позначення у разі його невідповідності умовам надання правової охорони, визначених законодавством. Відповідність заявленого на реєстрацію позначення визначається під час проведення матеріальної експертизи, в результаті якої надається висновок. Якщо за висновком експертизи заявлене на реєстрацію позначення не відповідає умовам надання правової охорони, заявка відхиляється. Відмова у реєстрації торговельної марки може бути здійснена також на підставі заперечення, поданого третьою особою до фактичної реєстрації марки. Таке повідомлення повинно містити відповідну мотивацію та зазначення підстав для прийняття рішення про відмову у реєстрації торговельної марки. У разі відмови у реєстрації торговельної марки на підставі її невідповідності умовам надання правової охорони заявник має право оскаржити це рішення.

Відхилення заявки на реєстрацію торговельної марки – відхилення заявки на реєстрацію марки компетентним органом від подальшого її розгляду і відповідно реєстрації торговельної марки. Підставою для відхилення заявки на торговельну марку може бути невиконання заявником вимог законодавства щодо оформлення матеріалів заявки і вимог компетентного органу щодо усунення недоліків заявки за формальними ознаками, які можуть бути виявлені під час експертизи. Заявник може усунути недоліки заявки протягом визначеного строку або оскаржити дії експерта. Якщо протягом встановленого строку недоліки у матеріалах заявки не дубуть усунуті і заявник не оскаржить дії експерта, заявка на реєстрацію торговельної марки відхиляється мотивованим рішенням, діловодство за заявкою припиняється.

Власник торговельної марки – особа, якій належить виключне право на торговельну марку на підставі реєстрації марки або на підставі її використання.

Гудвіл – комплекс заходів, спрямованих на збільшення прибутку підприємства без відповідного збільшення активних операцій, включаючи використання кращих управлінських засобів, домінуюче становище на ринку продукції (робіт, послуг), нові технології тощо.

Деклараційний патент на винахід - різновид патенту, що видається за результатами формальної експертизи та експертизи на локальну новизну заявки на винахід.

Деклараційний патент на корисну модель - різновид патенту, що видається за результатами формальної експертизи заявки на корисну модель.

Класифікація товарів і послуг – означає віднесення товарів і послуг за певними ознаками однорідності до визначених класів відповідно до прийнятої в даній країні класифікаційної системи.

Комерційне (фірмове) найменування – найменування, яке використовується юридичною чи фізичною особою для позначення своєї підприємницької діяльності та ідентифікації її в господарських відносинах.

Компонування інтегральної мікросхеми (ІМС) – нетрадиційний результат інтелектуальної діяльності людини, який являє собою зафіксоване на матеріальному носії просторово-геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми та з'єднань між ними. Головним і єдиним критерієм, необхідним для надання компонуванню ІМС правової охорони, є його оригінальність, тобто ті відмінності, що надають ІМС нових властивостей, невідомих у галузі мікроелектроніки до дати подання на нього заявки.

Корисна модель - це конструктивне виконання засобів виробництва і предметів споживання, а також їх складових. Правова охорона надається корисній моделі у разі, якщо вона є патентоздатною, тобто новою і промислово придатною. На відміну від винаходу, корисна модель не повинна мати винахідницького рівня.

Ліцензійний договір – договір, за яким одна сторона (ліцензіар) надає іншій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах. Обумовлених у договорі. У договорі передбачаються такі умови: конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, строк і територія, на які надаються права тощо.

Майнові права на комерційне найменування – є право на використання комерційного найменування, право перешкоджати іншим особам неправомірно використовувати комерційне найменування, в тому числі забороняти таке використання, та інші майнові права, встановлені законом.

Міжнародна реєстрація торговельної марки – реєстрація марки, здійснена у міжнародному органі реєстрації згідно з Мадридською угодою чи Протоколом щодо Мадридської угоди або згідно з обома зазначеними документами. Строк дії міжнародної реєстрації відповідно до Мадридської угоди і Протоколу щодо Мадридської угоди становить 10 років, з можливим продовженням на наступні 10 років. Реєстрація здійснюється Міжнародним бюро ВОІВ у Міжнародному реєстрі. Відомості про марки, зареєстровані в Міжнародному реєстрі, публікуються в періодичному журналі, що видає Міжнародне бюро ВОІВ.

Міжнародна торговельна марка – торговельна марка, яка була зареєстрована відповідно до мадрридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, Протоколу щодо Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків.

Майнові права - суб'єктивні права учасників правовідносин, які пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном, а також з тими матеріальними вимогами, які виникають з приводу розподілу і обміну майна. Майнові права - права власника, який здійснює право господарського відання майном, а також зобов'язальні права (наприклад на відшкодування шкоди), права авторів на винагороду, спадкові права. Майнові права можуть виникати з приводу дій та інших юридичних фактів, передбачених цивільним законодавством, а також дій, які, хоч і не передбачені законом, але на підставі загальних засад і змісту цивільного законодавства породжують цивільні права та обов'язки.

Недобросовісна конкуренція – будь-які дії господарюючих суб'єктів у конкуренції, які суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності. Відповідно до Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» недобросовісною конкуренцією визнаються такі дії: неправомірне використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки, в тому числі фірмових найменувань, знаків для

товарів і послуг; неправомірне використання товару іншого виробника; копіювання зовнішнього вигляду виробу; дискредитація господарюючого суб'єкта (підприємця); купівля-продаж товарів, виконання робіт, надання послуг із примусовим асортиментом; схилення господарюючого суб'єкта (підприємця) до розірвання договору з конкурентом; досягнення неправомірних переваг у конкуренції; розголошення комерційної таємниці; схилення до розголошення комерційної таємниці; неправомірне використання комерційної таємниці тощо.

Право інтелектуальної власності – відносно молода комплексна галузь права, з домінуючим цивільно-правовим характером. Право інтелектуальної власності забезпечує розвиток усіх видів творчої інтелектуальної діяльності людини завдяки створенню оптимальності нормативно-правових умов для цієї діяльності. Законодавство у цій галузі складається із сукупності правових норм, що регулюють суспільні відносини у процесі створення або використання результатів інтелектуальної творчої діяльності людини.

Право на недоторканість твору - це право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншій зміні твору чи будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі та репутації автора, а також супроводженню твору без його згоди ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо. У разі смерті автора недоторканність твору охороняється особою, уповноваженою на це автором. За відсутності такого уповноваження недоторканність твору охороняється спадкоємцями автора, а також іншими заінтересованими особами відповідно до законодавства.

Патент - це охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і право власності на винахід (корисну модель).

Промисловий зразок – це художнє та художньо-конструкторське рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд.

Результатами інтелектуальної творчої діяльності – це факт створення літературних та художніх творів; комп'ютерних програм; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці.

11. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Нормативно-правові акти:

1. Верховна Рада України; Конституція України, від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, NN 40-44, ст.356
3. Верховна Рада України; Закон Про авторське право і суміжні права // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, N 13, ст.64

4. Верховна Рада України; Закон Про охорону прав на винаходи і корисні моделі // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, N 7, ст. 32
5. Верховна Рада України; Закон Про охорону прав на промислові зразки // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, N 7, ст. 34
6. Верховна Рада України; Закон від 05.06.1997 № 318/97-ВР Про видавничу справу
7. Верховна Рада України; Закон від 13.01.1998 № 9/98-ВР Про кінематографію
8. Верховна Рада України; Закон від 15.06.1999 № 738-XIV Про приєднання України до Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 29 жовтня 1971 року
9. Верховна Рада України; Закон від 20.05.1999 № 687-XIV Про архітектурну діяльність
10. Верховна Рада України; Закон від 21.09.2000 № 1971-III Про ратифікацію Угоди про заходи щодо попередження та припинення використання неправдивих товарних знаків та географічних зазначень
11. Верховна Рада України; Закон від 21.12.1993 № 3759-XII Про телебачення і радіомовлення
12. Верховна Рада України; Закон від 23.03.2000 № 1587-III Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних
13. Верховна Рада України; Закон від 28.02.1995 № 75/95-ВР Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України щодо охорони інтелектуальної власності
14. Верховна Рада України; Закон від 31.05.1995 № 189/95-ВР Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року)
15. Верховна Рада України; Закон від 31.05.2005 № 2604-IV Про географічні назви
16. Верховна Рада України; Постанова від 23.12.1993 № 3793-XII Про порядок введення в дію Закону України "Про авторське право і суміжні права"
17. Вищий арбітражний суд; Постанова від 05.06.2000 № 04-1/5-7/82 Про питання захисту авторських прав в Інтернеті
18. Держпатент України; Інструкція від 17.11.1994 № 132 Інструкція щодо підготовки опису до патенту на винахід (корисну модель) до публікації Зареєстровано: Мін'юст України від 27.12.1994 № 319/529
19. Держпатент України; Наказ від 09.03.1995 № 45 Про затвердження Інструкції про порядок ознайомлення з матеріалами заявки на винахід (корисну модель) та відомостями, що занесені до Державного реєстру патентів України на винаходи і Державного реєстру патентів України на корисні моделі Зареєстровано: Мін'юст України від 21.03.1995 № 76/612
20. Держпатент України; Наказ, Порядок від 29.11.1996 № 244 Про затвердження Порядку розгляду заявки на винахід (корисну модель) Зареєстровано: Мін'юст України від 20.12.1996 № 730/1755
21. Держпатент України; Наказ, Правила від 09.03.1995 № 44 Про затвердження Правил проведення експертизи заявки на винахід і корисну модель Зареєстровано: Мін'юст України від 19.04.1995 № 115/651
22. Держпатент України; Наказ, Правила, Форма від 17.11.1994 № 132 Про затвердження Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і

- корисну модель та Інструкції щодо підготовки опису до патенту на винахід (корисну модель) до публікації Зареєстровано: Мін'юст України від 27.12.1994 № 318/528
23. Кабінет Міністрів України; Постанова від 18.11.1994 № 784 Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва
24. Кабінет Міністрів України; Постанова від 23.09.1993 № 783 Про утворення Національної ради з географічних назв
25. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 25.03.1997 № 269 Про затвердження Положення про порядок розпорядження картографічною інформацією
26. Міноборони України; Наказ, Положення від 05.03.2001 № 78 Про затвердження Положення про патентно-ліцензійну, винахідницьку та раціоналізаторську роботу в Збройних Силах України Зареєстровано: Мін'юст України від 20.03.2001 № 250/5441
27. МОН України; Наказ, Інструкція від 04.04.2002 № 238 Про затвердження Інструкції про порядок ознайомлення будь-якої особи з матеріалами заявки на винахід (корисну модель) Зареєстровано: Мін'юст України від 17.04.2002 № 372/6660
28. МОН України; Наказ, Інструкція від 13.05.2002 № 298 Про затвердження Інструкції про порядок продовження строку дії патенту на винахід, об'єктом якого є засіб, використання якого потребує дозволу компетентного органу Зареєстровано: Мін'юст України від 27.05.2002 № 453/6741
29. МОН України; Наказ, Інструкція від 16.07.2001 № 521 Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на винахід (корисну модель) та видачу ліцензії на використання винаходу (корисної моделі) Зареєстровано: Мін'юст України від 30.07.2001 № 644/5835
30. МОН України; Наказ, Інструкція від 18.09.2000 № 451 Про затвердження Інструкції про розгляд та реєстрацію договору про передачу права власності на винахід (корисну модель) та ліцензійного договору на використання винаходу (корисної моделі) Зареєстровано: Мін'юст України від 02.10.2000 № 675/4896
31. МОН України; Наказ, Інструкція, Форма типового документа від 29.06.2005 № 387 Про затвердження Інструкції про порядок видачі патенту України на винахід, що охороняється авторським свідоцтвом СРСР Зареєстровано: Мін'юст України від 15.07.2005 № 757/11037
32. МОН України; Наказ, Положення від 07.11.2000 № 522 Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності Зареєстровано: Мін'юст України від 26.12.2000 № 946/5167
33. МОН України; Наказ, Правила від 15.03.2002 № 197 Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель Зареєстровано: Мін'юст України від 15.04.2002 № 364/6652
34. МОН України; Наказ, Правила від 22.01.2001 № 22 Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель Зареєстровано: Мін'юст України від 27.02.2001 № 173/5364
35. Президент України; Програма від 14.09.2000 Програма інтеграції України до Європейського Союзу
36. СНД; Угода, Міжнародний договір від 04.06.1999 Угода про заходи щодо попередження та припинення використання неправдивих товарних знаків та географічних зазначень

37. Укргеодезкартографія, ДААСП України; Наказ, Положення від 26.08.1997 № 85/41 Про затвердження Положення про авторське право в картографії Зареєстровано: Мін'юст України від 24.09.1997 № 422/2226

Спеціальна література:

38. Абельдяев Л. С, Лагутин А. Ф. Защита прав изобретателей и рационализаторов. — М.: Юрид. лит-ра, 1987.
39. Авторское право и смежные права / Автор аналитического текста и составитель И. В. Попова. Под ред. Чигира В. Ф. — Минск: Амалфея, 1999.— 448 с.
40. Авторское право Украины: Сборник нормативно-правовых актов /Сост. В. В. Ситцева. — К.: Агентство по защите прав авторов «Реинкорпоралес», 1996. —168 с.
41. Азбука авторского права: Пер. с английского. —М.: ЮНЕСКО, 1982. —231с.
42. Азимов Ч. Н. Договорные отношения в области научно-технического прогресса. Х., 1981. — 136 с.
43. Азимов Ч. Н. Информация и право.. Х., 1991.
44. Азимов Ч. Н. Основы патентного права Украины, Х., 1994.
45. Алатырев А.К. В помощь изобретателю. — К.: Гос. Издательство технической литературы УССР, 1963. — С.99.
46. Ананьева Е. Управление имущественными правами авторов на коллективной основе //Интеллектуальная собственность. —1999. — № 6. —С. 84.
47. Андрощук Г. К, РаботяговаЛ. І Патентне право: правова охорона винаходів. Навч. посібник. — К.: МАУП, 1999.
48. Андрощук Г. Система права интеллектуальной собственности //Бизнес-Информ. — 1995. —№ 43-44. —С. 17-19.
49. Антимонов Б. С., Флейшиц Е. А. Авторское право. —М.: Юриздат, 1957. —268 с.
50. Антимонов Б. С., Флейшиц Е. А. Изобретательское право. —М.: Юриздат, 1960. —228 с.
51. Бакай І. М., Костицький В. В. Захист авторських і суміжних прав. —К.: 1997. — 51 с.
52. Батурин Ю. М: Проблемы компьютерного права. — М.:1991.
53. Белгородская Е. М. Товарный знак и его правовое значение. //Советское государство и право. —1971. — № 5.
54. Белов В., Полонский А. Правовая охрана коммерческой тайны //Право и экономика. — 1994. — № 2.
55. Бережной А. Интервью с пиратом // Интеллектуальная собственность: Авторское право и смежные права. —№1. —2002. —С. 45-49.
56. Богуславский М. М. Международная охрана промышленной собственности (Парижская конвенция). — М.: ЦНИИПИ, 1967.
57. Богуславский М. М. Патентные вопросы в международных отношениях.— М., 1962.
58. Богуславский М. М., Червяков И. В. Международное сотрудничество в области охраны промышленной собственности. — М.: ЦНИИПИ, 1972.
59. Боденхзаузен Г. Парижская конвенция по охране промышленной собственности: комментарий. — М., 1977.
60. Бондаренко С. Захист авторського права і суміжних прав у національному законодавстві //Интеллектуальна власність. —1'2001. —С. 28-31.
61. Варфоломеева Ю.А. Интеллектуальная собственность в условиях инновационного развития: Монография. М.: «Ось-89», 2006 г. — 144 с.

62. Винокуров Ю. Вправе ли прокурор истребовать для проверки правовые акты, содержащие коммерческую тайну? //Законность. - 1992. — №2. — С 17—19.
63. Витальев Г. В. Особенности правовой охраны программных средств ЭВМ //Информатика и право. Сборник научных трудов. — Ленинград: Наука, Ленинградское отделение, 1988. — С. 54—62.
64. Владимирова В. И., Сушков А. Ю. Интернет и проблемы авторского права //Право и образование. —2000. —№1. —С. 94-98.
65. Волчийский В. К. Юридическая природа права на товарный знак. — В сб.: Государство, право и демократия в условиях развитого социалистического общества. — М.: МГУ, 1973.
66. Гаврилов Э. П. Права на интеллектуальную собственность в новом Гражданском кодексе РФ // Государство и право.—1995. —№11.—С. 63-67.
67. Гальперин Л. Б., Михайлова Л.А. Интеллектуальная собственность: сущность и правовая природа //Советское государство и право. —1991. —№12. —С. 37-42.
68. Гельб А. Б. Некоторые вопросы правовой охраны автоматизированных баз данных //Правовые проблемы программирования вычислительной техники и изобретательства. Труды по социальным проблемам кибернетики. Ученые записки Тартуского государственного университета. — Тарт — 1988. — С. 48—56.
69. Глухівський Л. Наукова творчість і авторське право //Інтелектуальний потенціал. — 1'2002. —С. 30-34.
70. Гражданское право: В 2 т. Т. II. Полутом 1: Учебник /Отв. ред. проф. Суханов Е. А. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: БЕК, 2000. — 704 с.
71. Гришаев С.П. Интеллектуальная собственность: учебное пособие. М.: Юность, 2003 г. — 238 с.
72. Гуляєва Ю., Побережняк Я. Проти інтелектуального піратства – усім світом //Урядовий кур'єр.— 2001. —№56.
73. Дахно И. Я. Патентно-лицензионная работа. — К.: Блиц-Информ, 1996.
74. Дворянкин О.А. Защита авторских и смежных прав. Ответственность за их нарушение. Уголовно-правовой аспект. С предисловием Э.П. Гаврилова.- М.: «Весь мир», 2002 г. — 464 с.
75. Демчик Н. Право на коммерческую тайну //Хозяйство и право. — 1993. — № 97. — С. 90—98.
76. Денисова Р. А. К вопросу становления института интеллектуальной собственности в Украине //Проблемы развития гражданского законодательства и методология преподавания гражданско-правовых дисциплин: Материалы науч.-практич. семинара 29-30 января 1993. — Х.: ХИВД, 1993. —С. 124-126.
77. Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні. —К.: Юрінком Інтер, 2001. —256 с.
78. Для захисту інтелектуальної власності //Урядовий кур'єр. —2000. —№178.
79. Довгерт А. С. Байбарза В. І. Охорона авторських прав. —К.: —1987. —47 с.
80. Дозорцев В. А. Исключительные права и их развитие. //Вступительная статья к Закону РФ «Об авторском праве и смежных правах». — М.: БЕК.—1993.
81. Дрішлюк А.І. Агентський договір: цивільно-правовий аспект. Автореф. дис. канд. юр. наук: 12.00.03. — Одеса, 2003.
82. Дробязко В.С., Дробязко Р.В. Право інтелектуальної власності:навчальний посібник. — К.: Юрінком Інтер, 2004 г. — 512 с.

83. Дроб'язко Р. Обсяг прав на відтворення. //Інтелектуальна власність. — 1999. — № 6. — С. 29—30.
84. Ейхенвальд І. Шляхи легалізації аудіовізуального ринку в Україні //Інтелектуальна власність. — 1999. — №6. — С. 53—55.).
85. Європейський вибір: концептуальні засади стратегічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки; Послання Президента України до Верховної Ради України //Урядовий кур'єр. —2002. —№ 100.
86. Жуков В. И. Правовая охрана объектов научно-технического творчества. Учеб. пособие. — Харьков: Юридический ин-т. —1983. — С. 13.
87. Жуков В. И. Правовой режим нетипичных объектов интеллектуальной собственности //Правовое государство. Проблемы правотворчества. —Тарту. — 1989. — С. 191—197.
88. Загороднюк А. Н. Міжнародний захист авторського права. —К.: —1997. —152с.
89. Зенин И. А. Истоки Российской науки патентного права //В кн.: Пилипенко А. А. Право изобретателя. —М.: Статут, 2001. —С. 5-21.
90. Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика. . —К.: 1999. Том 1. Право интеллектуальной собственности.
91. Интеллектуальная собственность. Основные материалы. Т.1. - Новосибирск, 1993.
92. Интеллектуальная собственность: Сборник типовых договоров /Сост. Н. В. Лынный, А. Г. Кукушкин. — М., 1995.
93. Калятин В. О. Интеллектуальная собственность (Исключительные права): Учебн. для вузов. —М.: НОРМА —ИНФРА М., 2000. —480 с.
94. Калятин В. О. Исключительная собственность. (Исключительные права). — М.: НОРМА, 2001. — 480 с.
95. Кириенко Е. Г., Козенко О. В., Поклонський Б. В. Патентознавство і науково-технічна інформація. — К., 1972.
96. Койтель Х. Х. Историческое развитие охраны товарных знаков. — В кн.: Охрана промышленной собственности. —Таллин, 1980.
97. Коломиец А. Условия о неразглашении коммерческой тайны, в трудовом договоре (контракте) // Хозяйство и право. —1998. — № 5. — С. 32—37.
98. Коцюба О. Огляд діючого законодавства України в галузі авторського права і суміжних прав та зміни до нього, виходячи з досвіду європейських країн //Інтелектуальна власність. — 1999. — № 6. —С 22—26.
99. Крайнев П. Законодавство України у сфері промислової власності (історія розвитку та аналіз) //Право України. —2001. —№5. —С. 85-88.
100. Крижанівський В. Деякі питання аудіовізуального ринку в Україні //Інтелектуальна власність. — 1999. — № 6. — С 56—57.
101. Кузнецов М. Н. Охрана результатов творческой деятельности в международном частном праве. М., 1988.
102. Кузьмин Э. А. Правовая защита коммерческой тайны //Правоведение. — 1992.
103. Лагода Т. Захист авторських прав чи завоювання українського ринку? //Урядовий кур'єр. —2001. —№ 222.
104. Ланцик Д. Авторское право и смежные права / Пер. с французского. — М.: ЮНЕСКО, 2002 г. — 788 с.
105. Линет Оуэн. Приобретение и продажа авторских прав на литературные произведения. —М.: Статут, 2000. —215 с.

106. Мартін де Бур. Піратство в країнах Європейського Союзу та роль митниць у боротьбі з ним //Інтелектуальна власність. —1999. — № 6. —С. 40—45.
107. Матвеев Ю. Г. Международная охрана авторских прав. — М., 1987.
108. Международное сотрудничество в области охраны промышленной собственности. — М.: ВНИИПИ, 1991.
109. Мельник О. Особисті немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності: деякі питання //Право України. —2001.—№7. —С. 81-84.
110. Миронюк Г. Сучасна ситуація в українському законодавстві в галузі авторського права і суміжних прав //Інтелектуальна власність. —1999.—№11. —С 24—31.
111. Мордвинов А. Деякі питання боротьби з піратством на музичному ринку Росії // Інтелектуальна власність. — 1999. — № 11. — С. 39—40.
112. Мухопад В.И. Лицензионная торговля: маркетинг, ценообразование, управление. — М.: ВНИИПИ, 1997. — С.167.
113. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С.О. Довгий, В.О. Жаров, В.О. Зайчук та ін. — К.: Форум, 2002 р. — 319 с.
114. Панкеев И.А. Авторское право. Курс лекций. М.: «ВК», 2005 г.-.270 с.
115. Петров В. Л. Проблемы патентной охраны компьютерных программ в Украине //Материалы XVII международного научно-практического и информационно-консультативного семинара. —Украина, Крым, Форос — 2—5 сентября 1999 г.
116. Пиленко А. А. Право изобретателя. — М.: Статут,2001. — 688с.
117. Пиратские программы: проверки от Билла Гейца //Собственное дело —17'2002.
118. Підпригора О. А. Деякі міркування з приводу захисту авторського права і суміжних прав //Вісник Ун-ту внутрішніх справ. —1999. — № 6. —110—114.
119. Підпригора О. А. Законодавство України про інтелектуальну власність в системі цивільного законодавства. — В кн.: Тези доповідей учасників 4 Всеукраїнської науково-практичної конференції з питань кодифікації законодавства України «Новий цивільний кодекс України та його вплив на подальший хід і зміст кодифікаційного процесу в Україні» 18— 20 червня 1997 р. — Київ, 1997. — С 52—55.
120. Підпригора О. А., Підпригора О. О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посібник для студентів юрид. вузів і факультетів. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 336 с.
121. Підпригора О. Проблеми кодифікації законодавства про інтелектуальну власність // Українське право. —1997. —Число 1. —С. 61-71.
122. Плаксин В. А., Макогон Ю. В. Коммерческая тайна: правовые проблемы //Государство и право. —1992. — № 8. — С. 73—80.
123. Право интеллектуальной собственности: Конспект лекций в схемах /Ред.-изг. Д. И. Платонов. — М.: «Приор», 1999. — 114 с.
124. Право інтелектуальної власності в Україні. Підручник: За ред. О. А. Підпригори. К., 2002.
125. Право інтелектуальної власності: Акад. Курс: підруч. Для студ. Вищих навч. П68 закладів / О.П.Орлюк, Г.О.Андрощук, О.Б.Бутнік-Сіверський та ін.; За вред. О.П.Орлюк, О.Д.Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007.—696с.
126. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю.М. Капіци: кол. авторів: Ю.М. Капіца, С.К. Ступак, В.П.Воробйов та ін. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2006.
127. Савельева І. Охорона фонограм //Інтелектуальна власність. —1999.— №6. —С. 31—

37.

128. Сальникова З. В. Деякі питання удосконалення законодавства в сфері охорони авторських прав // Вісник Ун-ту внутрішніх справ. — 1999. — №6. — С 117—121.
129. Святоцький О. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у судовому порядку // Інтелектуальна власність. — 1999. — № 3—4., — С. 13—18.
130. Святоцький О. Інтелектуальна власність. Крок до науки // Інтелектуальний капітал. — 1'2002. — С. 6-10.
131. Селіванов М. В. Захист права на комп'ютерні програми (авторсько-правовий аспект). Дис. ... канд. юрид. наук. — Х., 2002.
132. Семиноженко В. Інноваційна стратегія українських реформ // Урядовий кур'єр. — 2002. — №149. — С. 5
133. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. Учебник. Изд. 2-е, перераб. и доп. — М.: ПРОСПЕКТ. — 1999. — 752 с.
134. Тимофієнко Л. Управління авторськими правами // Інтелектуальна власність. — 1999. — № 9. — С. 26—31.
135. Ховхун Ю. Стан оптової і роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів та фонограм в Україні // Інтелектуальна власність. — 1999. — №6. — С. 60—62.
136. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн.: Кн. 2. / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін. За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 1999. — 784 с
137. Цивільне право України: Підручник у 2-х т. / За заг. Редакцією В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатеевої, В.Л.Яроцького. — К.: Юрінком Інтер, 2004 — Т.2.—С. 428-441.
138. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І.Борисова (кер.авт.кол.), Л.М.Баранова, Т.І.Бегова та ін.; за ред. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатеевої, В.Л.Яроцького. — Х.:Право, 2011. — Т.1. — 656 с.
139. Цивільний кодекс України: Коментар / За заг. ред. Є.О.Харитонова, О.М. Калітенко. — Одеса, 2003. — 856 с.
140. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2-х ч. / За заг. ред. Я.М. Шевченко. — К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2004. — Ч.2. — 896 с.
141. Чобіт О. А. “Ноу-хау” та договір на його передачу: Автореф. дис. ... канд. юр. наук. — Х., 1994.
142. Шишка Р. Б. Правова охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект. — Х: Нац. ун-т внутр. справ. — 2002. — 354 с.
143. Шишка Р. Классификация объектов промышленной собственности в Украине. // Бизнес-Информ. — 1995. — № 25—26. — С. 8—12.
144. Шишка Р. Право інтелектуальної власності: погляд на проблему. // Право України. — 1999. — №1. — С. 57—59.
145. Шишка Р. Правовая охрана новых объектов права интеллектуальной собственности // Бизнес-Информ, 1995. — № 47—48. — С. 12—18.
146. Шозо Уемора. Развитие международного патентного права // ИС. Промышленная собственность. — №1. — 2001. — №1. — С. 10-13.
147. Штефан М. И. Ответственность за нарушение прав в сфере промышленной собственности и судебная защита этих прав // Предпринимательство, хозяйство, право. — 1996. — №10. — С. 41-44.
148. Яркіна. Н. Є. Суміжні права в авторському праві: Автореф. дис. канд. юрид. наук. — Х., 2000.

149. Комерційні найменування: основні правові аспекти. Наук.-практ. вид. / За заг. ред. Ю.С.Шемшученка.- К.: ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2006. – 216 с.
150. Демченко Т.С. Охрана товарных знаков (сравнительно-правовой анализ): Монография. Изд. 2-е, перераб. и доп. – К.: Институт государства и права им. В.М. Корецкого НАН Украины, 2005. – 208 с.
151. Іваницька Н.А. Торговельна марка: комплексний правовий аналіз. Монографія. – Х.: Харків юридичний, 2012. – 344 с.
152. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [Текст] навч. Посіб. / Є.І. Ходаківський, В.П. Якобчук, І.Л. Літвінчук – К.: “Центр учбової літератури”, 2014. – 276 с.
153. Право інтелектуальної власності: підручник / [О.І. Харитонов, Є.О. Харитонов, Т.С. Ківалова, В.С. Дмитришин, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе та ін.] ; за заг. ред. О.І. Харитонові. – К.: Юринком Інтер, 2015. – 540 с.
154. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник / Еннан Р.Є., Кулініч О.О., Мазуренко С.В., Менсо І.В., Романадзе Л.Д. – К.: Алерта, 2016. – 492 с.
155. Про затвердження Положення про Державний реєстр суб’єктів племінної справи у тваринництві: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 13.06.2012 р. № 358 // Офіційний вісник України від 23.07.2012 р. -- № 53. – Ст. 2147.
156. Про затвердження Порядку підтвердження для ввезення в Україну насіння і садивного матеріалу сортів рослин для селекційних, дослідних робіт і експонування: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 20.02.2013 р. № 116 // Офіційний вісник України від 29.03.2013 р. -- № 22.
157. Митний кодекс України від 13.03.2012. // Офіційний вісник України від 04.05.2012р. - № 32. – Ст.1175.
158. Інтелектуальна власність. Законодавство, судова практика [текст] практичний посібник. – К.: “Центр учбової літератури”, 2015. – 344 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.pravo.org.ua>
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.zakon.rada.gov.ua>